

Pengajaran Dan Pembelajaran Bahasa Cina Dalam Menggalakkan Interaksi Pelajar Berbilang Kaum

Lau Su Kia

lausk@um.edu.my

*Jabatan Bahasa-bahasa Malaysia dan Linguistik Terapan
Fakulti Bahasa dan Linguistik
Universiti Malaya*

Ang Lay Hoon

layhoon@fbmk.upm.edu.my

*Jabatan Bahasa Asing
Fakulti Bahasa Moden dan Komunikasi
Universiti Putra Malaysia*

Soon Chiow Thai

soon@ums.edu.my

*Pusat Penataran Ilmu dan Bahasa
Universiti Malaysia Sabah*

Law Seng Boon

stevenlaw7@siswa.um.edu.my

*Jabatan Bahasa-bahasa Malaysia dan Linguistik Terapan
Fakulti Bahasa dan Linguistik
Universiti Malaya*

Wong Ngan Ling

nlwong@um.edu.my

*Jabatan Bahasa-bahasa Asia dan Eropah
Fakulti Bahasa dan Linguistik
Universiti Malaya*

Abstrak

Kebanyakan pelajar yang mempelajari bahasa Cina sebagai bahasa kedua di Institusi Pengajian Tinggi Awam Malaysia adalah kaum Melayu, diikuti oleh kaum India dan bumiputera lain (Lau, Ng & Lee, 2011). Didapati bahawa pelajar-pelajar yang berlainan etnik jarang berinteraksi antara satu sama lain. Justeru, penyelidikan ini dijalankan untuk mengkaji kaedah-kaedah pengajaran dan pembelajaran bahasa Cina sebagai bahasa kedua yang membolehkan interaksi antara pelajar-pelajar yang berlainan etnik di universiti awam tempatan. Soal selidik diedarkan kepada pelajar-pelajar bukan Cina yang mempelajari bahasa Cina di lima buah universiti awam Malaysia. Tujuannya adalah untuk mengenal pasti cara-cara pembelajaran yang membolehkan mereka berinteraksi dengan pelajar-pelajar etnik lain dalam proses mempelajari bahasa Cina. Selain itu, 10 orang pensyarah dan guru bahasa Cina di Institusi Pengajian Tinggi Awam juga ditemu bual untuk mengenal pasti cara pengajaran dan penilaian yang digunakan untuk menggalakkan interaksi antara pelajar-pelajar berlainan etnik. Maklum balas responden dianalisis dengan menggunakan kaedah kuantitatif. Didapati bahawa kaedah penilaian kursus seperti meminta pelajar bukan Cina merakamkan perbualan mereka dengan pelajar

Cina serta kaedah ujian lisan yang melibatkan pelajar yang berlainan etnik kerap digunakan untuk mewujudkan interaksi. Selain itu, aktiviti main peranan, permainan bahasa, tugas kumpulan, sistem pembimbing-dibimbing dan juga aktiviti-aktiviti di luar kelas juga membolehkan pelbagai etnik berinteraksi antara satu sama lain.

Katakunci: pengajaran dan pembelajaran; bahasa Cina; interaksi; pelajar berbilang etnik; Malaysia

Teaching and Learning Chinese That Promote Interaction among Multiracial Students

Abstract

Most students learning Chinese as a second language in Malaysian public universities are Malays, followed by Indians and other indigenous groups (Lau, Ng & Lee, 2011). It has been noted that the public university students of different ethnics rarely interact with each other. Hence, the purpose of this research is to investigate the teaching and learning methods that can be used to enable the students of different ethnic groups to interact with each other in the process of teaching and learning Chinese as a second language. Questionnaire were distributed to non-Chinese students studying Chinese as a second language in five Malaysian public universities to identify appropriate approaches that enabled them to interact with students of other ethnics. In addition, 10 Chinese lecturers and language instructors were interviewed to identify the effective ways of instruction and assessment that served to tie the relationship among the students of various ethnics who learn Chinese as a second language. Feedback from the respondents was analyzed quantitatively. It has been revealed that the course evaluation methods of requiring non-Chinese students to record their conversations with Chinese students, the methods of oral tests, role-play activities, games, group assignment, mentor-mentee system as well as after-class activities are able to promote interaction among students of different ethnics.

Keywords: teaching and learning; Chinese language; interaction; multiracial student; Malaysia

Pengenalan dan Latar Belakang

Malaysia terdiri daripada masyarakat yang berlainan etnik, keturunan, agama, kebudayaan dan nilai. Selain tiga masyarakat utama iaitu Melayu, Cina dan India, terdapat lebih kurang 200 suku kaum yang lain, seperti Iban, Kadazan, Bidayuh, Melanau, Murut, Dayak, Dusun dan sebagainya, yang sebahagian besarnya tinggal di negeri Sabah dan Sarawak (Mohd Rizal & Thay, 2010).

Terdapat 20 buah universiti awam di Malaysia, dan setiap universiti mempunyai pelajar yang berbilang etnik. Namun begitu, hasil dapatan kajian Sheela (dlm Chia, 2002) menunjukkan bahawa 98% pelajar Melayu, 99% pelajar Cina dan 97% pelajar India tidak

bergaul dengan pelajar-pelajar etnik lain. Hal ini merupakan satu fenomena yang membimbangkan dan perlu dibetulkan segera.

Terdapat banyak cara yang boleh digunakan untuk membolehkan pelajar-pelajar universiti awam berinteraksi dengan pelajar-pelajar kaum lain. Misalnya, mengadakan aktiviti yang melibatkan semua etnik, atau mengatur pelajar tinggal sebilik dengan pelajar etnik lain di asrama. Kursus bahasa Cina (BC) yang ditawarkan kepada pelajar-pelajar bukan Cina juga merupakan salah satu cara yang membolehkan interaksi antara pelajar-pelajar yang berlainan etnik. Kebanyakan pelajar bukan Cina yang mempelajari BC sebagai bahasa kedua (B2) adalah pelajar Melayu, diikuti oleh kaum India dan bumiputera lain (Lau, Ng & Lee, 2011). Kebanyakan pelajar universiti mempelajari BC sebagai B2 dengan tujuan utama untuk memenuhi jam kredit dan mencapai keputusan yang baik dalam peperiksaan. Sesetengah pula mempelajari BC kerana keperluan dalam kerjaya atau ingin melanjutkan pelajaran ke negara-negara yang menggunakan BC seperti negara China, Taiwan dan Hong Kong (Ang, 2010).

Menurut Oxford & Crookall (1989) serta Lessard-Clouston (1997), guru yang mempelbagaikan strategi pengajaran membolehkan pelajar-pelajar mereka menguasai bahasa (termasuk B2) dengan cepat dan berkesan. Selain itu, guru juga perlu mempelbagaikan kaedah pengajaran agar dapat mengeratkan hubungan antara pelajar-pelajar yang berlainan etnik dalam kelas bahasa. Bagi pelajar-pelajar pula, di samping mempelajari kemahiran bahasa, mereka juga berpeluang untuk berinteraksi dengan pelajar-pelajar etnik lain melalui kaedah-kaedah pembelajaran yang tertentu. Sepertimana yang dinyatakan oleh Ting (1987), pendidikan bukan sahaja berfungsi untuk menyampaikan ilmu pengetahuan, nilai dan kemahiran, tetapi juga berfungsi sebagai salah satu alat yang boleh digunakan untuk memupuk integrasi dan mencapai perpaduan.

Pernyataan Masalah

Pelajar-pelajar di universiti awam terdiri daripada pelbagai etnik yang berlainan latar belakang khususnya bahasa dan agama. Bahasa ibunda yang berlainan merupakan salah satu punca yang mengakibatkan kebanyakan pelajar universiti tempatan tidak bergaul dengan pelajar-pelajar dari etnik lain. Mereka berasa lebih selesa apabila menggunakan bahasa ibunda untuk bertutur dengan etnik yang sama. Tambahan pula, mereka juga cenderung menjalankan aktiviti harian dengan pelajar-pelajar daripada keturunan dan agama yang sama. Hal ini menunjukkan bahawa hubungan pelajar pelbagai etnik dalam kehidupan harian berada pada darjah yang kurang memuaskan (Mohd Rizal & Thay, 2010). Ini merupakan satu fenomena yang tidak sihat dan juga halangan besar untuk mencapai perpaduan antara berbilang etnik di Malaysia. Fenomena ini juga bercanggah dengan gagasan “Satu Malaysia” yang dikemukakan oleh Perdana Menteri Malaysia, Dato’ Seri Najib Tun Razak.

Hipotesis

Berdasarkan pengalaman pengkaji yang mengajar BC sebagai B2 selama lima tahun di Universiti Malaya, pengkaji menghipotesiskan bahawa kaedah pengajaran dan pembelajaran iaitu meminta pelajar yang berbilang etnik duduk bersebelahan lalu bertutur,

tugasan individu, tugas kumpulan dan juga ujian lisan membolehkan pelajar-pelajar berbilang kaum dalam kelas Bahasa Cina (BC) berinteraksi antara satu sama lain.

Objektif Kajian

Jumlah pelajar bukan Cina yang didapati mempelajari BC sebagai B2 di Institusi Pengajian Tinggi Awam (IPTA) tempatan semakin bertambah (Lau, Ng & Lee, 2011). Justeru itu, adalah wajar untuk mengetahui bahawa adakah pengajaran dan pembelajaran BC sebagai B2 di IPTA tempatan berfungsi untuk merapatkan hubungan antara pelajar-pelajar yang berlainan etnik? Pengajaran dan pembelajaran B2 melibatkan dua pihak utama, iaitu pengajar dan pelajar. Faktor lain khasnya aktiviti pengajaran dalam kelas bahasa, kaedah ujian dan penilaian juga tidak kurang penting (Jiang, 2006). Adalah perlu juga untuk mengenal pasti jenis kaedah pengajaran (termasuk penilaian) dan pembelajaran yang membolehkan pelajar-pelajar berinteraksi dengan pelajar-pelajar etnik lain.

Secara lebih spesifik, objektif penyelidikan ini adalah untuk mengkaji kaedah pengajaran dan pembelajaran BC sebagai B2 yang membolehkan interaksi antara pelajar-pelajar pelbagai etnik di IPTA Malaysia. Penyelidikan ini diharap akan memberi sedikit sebanyak sumbangan untuk merapatkan hubungan antara pelajar-pelajar yang berbilang etnik di universiti untuk menjayakan gagasan “1Malaysia”.

Sorotan Kajian

Sistem pendidikan Malaysia telah berubah dari aliran bahasa Inggeris ke bahasa Melayu pada hujung 1970an. Ini adalah aspirasi kerajaan Malaysia agar bahasa Melayu digunakan dalam pelbagai bidang untuk menyatupadukan rakyat Malaysia yang berbilang etnik dan budaya. Dalam proses pemodenan, didapati bahawa pengguna-pengguna bahasa mula mencampurkan dan mengalihkan kod dalam pertuturan mereka (Raja Nor Safinas, 2009).

Masalah hubungan etnik telah diselidiki oleh Mohd Rizal dan Thay (2010) dalam kalangan pelajar-pelajar yang mengikuti Kursus Sarjana Muda Teknologi Serta Pendidikan (Kemahiran Hidup) di Universiti Teknologi Malaysia, Johor. Hasil kajian ini menunjukkan bahawa kebanyakan pelajar lebih suka makan semeja, bersenda gurau, menonton wayang dan membincangkan masalah dengan rakan-rakan yang sama keturunan dan agama. Keadaan ini berlaku disebabkan oleh rakan yang berketurunan dan beragama sama lebih mudah untuk berkomunikasi dan saling memahami.

Selain itu, Abdul Rahim dan Siti Norashikin (2010) pula telah mengenal pasti sejauh mana pembelajaran, pengajaran, aktiviti amali dan persekitaran bilik darjah atau bengkel dapat memupuk perpaduan dalam kalangan pelajar pelbagai etnik yang mengambil mata pelajaran Kemahiran Hidup Bersepadu (KHB). Kajian yang berbentuk deskriptif ini melibatkan 115 orang pelajar (sampel) dari dua buah Sekolah Menengah Kebangsaan di negeri Pahang. Secara keseluruhannya, didapati bahawa pembelajaran KHB dalam mewujudkan perpaduan antara pelajar-pelajar pelbagai kaum adalah berada pada tahap

sederhana. Justeru, pelajar-pelajar mesti diajar untuk menggunakan kemahiran-kemahiran koperatif agar mewujudkan kumpulan yang produktif. Kemahiran-kemahiran tersebut juga dapat “menggalakkan komunikasi, mewujudkan kepercayaan, memperbaiki proses membuat keputusan dan melicinkan pengurusan konflik dalam kumpulan” (p. 7).

Program-program tertentu juga dapat berfungsi untuk membantu pelajar-pelajar antarabangsa berkenalan dan berkawan dengan orang-orang tempatan (Ward, Bochner & Furnham, 2001). Melalui suatu penyelidikan ke atas 96 orang pelajar antarabangsa dari 12 buah negara untuk meninjau kesan aktiviti ekskursi dengan menaiki bas selama empat bulan, dibuktikan bahawa peserta-peserta antarabangsa dapat berkenalan dengan lebih ramai kawan terutamanya orang tempatan (Australia) melalui program ini. Pengaruh positif ini membolehkan mereka menyesuaikan diri dalam persekitaran baharu (Sakurai, 2006).

Kajian Johnson, Johnson dan Holubec (1990) juga telah mengenal pasti bahawa kaedah pembelajaran koperatif membolehkan perpaduan terjalin. Melalui kaedah ini, pelajar-pelajar dari peringkat pembelajaran bekerjasama dalam kumpulan kecil untuk mencapai matlamat yang sama. Sifat yang paling penting bagi pembelajaran koperatif adalah kejayaan seseorang pelajar untuk membantu rakan-rakan lain agar mencapai objektif dalam pembelajaran. Salah satu aktiviti koperatif ialah lakonan. Aktiviti ini membolehkan pelajar-pelajar memupuk semangat bekerjasama dan membantu rakan-rakannya untuk bertutur dalam sesuatu bahasa dengan baik (Azani Ismail, Azman & Mat Taib, 2012). Tambahan pula, interaksi perundingan juga berfungsi untuk mempertingkatkan pemerolehan bahasa dan peringatan item-item vokabulari dalam kalangan pelajar-pelajar ESL di sekolah rendah di samping membolehkan mereka bekerjasama antara satu sama lain (Ng & Sappathy, 2011). Namun begitu, kajian-kajian yang disebutkan di atas adalah berkaitan dengan aktiviti komunikasi yang mementingkan aspek interaksi dalam menjayakan penguasaan bahasa (khususnya bahasa kedua). Sebaliknya, jalinan hubungan sosial antara etnik kurang diberikan perhatian.

Metodologi Kajian

Kajian ini merupakan penyelidikan asas dalam pengembangan ilmu. Dua jenis instrumen yang digunakan dalam kajian ini ialah soal selidik dan temu bual.

Soal Selidik

Soal selidik dijalankan dengan tujuan untuk mengenal pasti kesahihan pembelajaran BC sebagai B2 dalam mengeratkan hubungan antara pelajar-pelajar yang berlainan etnik dari segi kekerapan interaksi. Soal selidik terbahagi kepada empat bahagian. Bahagian A adalah berkenaan latar belakang responden. Skala Likert digunakan dalam bahagian ini. Bahagian B pula meninjau perbezaan interaksi sebelum dan selepas mempelajari BC sebagai B2. Bahagian C berfokus pada kekerapan interaksi responden mengikut kaedah-kaedah pembelajaran. Terdapat soalan tertutup seperti “adakah dan kerapkah anda berinteraksi dengan pelajar-pelajar kaum lain dalam aktiviti main peranan (*role-play*). Skalanya adalah (1) ada dan kerap, (2) ada dan jarang, (3) tidak pernah dan (4) tidak pasti.

Terdapat juga soalan terbuka seperti “apakah aktiviti-aktiviti/strategi-strategi pembelajaran lain yang membolehkan anda berinteraksi dengan pelajar-pelajar kaum lain dalam proses pembelajaran BC sebagai B2?”. Bahagian D pula mempersoalkan sebab-sebab responden soal selidik tidak berinteraksi dengan pelajar-pelajar etnik lain. Sebanyak 37 soalan dalam soal selidik merupakan soalan tertutup, manakala satu soalan sahaja merupakan soalan terbuka.

Soalan-soalan dalam borang soal selidik dibentuk oleh pengkaji. Sebahagian besar daripada soalannya dibentuk berdasarkan maklum balas daripada responden-responden dalam kajian rintis yang dijalankan sebelum ini. Sebab utama kajian rintis dijalankan adalah untuk memastikan kesahihan dan kebolehpercayaan soal selidik. Seramai 32 orang pelajar bukan Cina yang mempelajari BC sebagai B2 di Universiti Malaya terlibat dalam kajian rintis tersebut. Hasil kajian rintis menunjukkan bahawa sebahagian besar daripada mereka pernah berinteraksi dengan pelajar-pelajar yang berlainan etnik (khususnya orang Cina) melalui kaedah-kaedah pembelajaran yang tertentu.

Demi mencapai objektif penyelidikan, soal selidik diedarkan kepada 325 orang pelajar bukan Cina yang mempelajari BC sebagai B2 di lima buah universiti awam di Malaysia. Responden soal selidik dipilih secara rawak. Daripada 325 soal selidik yang dikembalikan, 12 daripadanya tidak dijawab dengan sempurna dan tidak boleh digunakan. Dengan kata lain, hanya terdapat 313 set soal selidik yang digunakan untuk analisis.

Temu Bual

Enam orang guru BC dan empat orang pensyarah BC dari empat buah universiti awam tempatan telah ditemu bual dengan 10 soalan separa berstruktur. Contoh soalan temu bual adalah “apakah kaedah-kaedah pengajaran yang anda gunakan untuk mewujudkan interaksi antara pelajar-pelajar berlainan kaum dalam kelas BC?”, “adakah anda sentiasa menggalakkan pelajar-pelajar duduk bersebelahan dengan pelajar-pelajar etnik lain dalam kelas BC?” dan “bagaimanakah kaedah pengajaran yang anda gunakan menggalakkan interaksi antara pelajar-pelajar yang berlainan etnik?” Tujuan temu bual dijalankan adalah untuk mengenal pasti kaedah-kaedah pengajaran (termasuk penilaian) yang digunakan oleh mereka agar membolehkan interaksi antara pelajar-pelajar yang berlainan etnik di IPTA tempatan. Selepas memperoleh persetujuan daripada mereka, maklum balas mereka telah dicatatkan agar memudahkan kerja penganalisan seterusnya. Setiap sesi temu bual mengambil masa selama 30 hingga 45 minit.

Seterusnya, maklum balas responden soal selidik dianalisis dengan kaedah kuantitatif, yakni dalam bentuk kekerapan dan peratusan, serta dipamerkan dalam bentuk jadual, graf bar dan carta pai. Kaedah deskriptif pula digunakan untuk membincangkan kaedah-kaedah pengajaran, penilaian dan pembelajaran yang berkesan dan berfungsi untuk menggalakkan interaksi antara pelajar-pelajar yang berlainan etnik.

Responden Kajian

Terdapat dua kumpulan responden dalam penyelidikan ini, iaitu responden soal selidik dan temu bual. Responden soal selidik terdiri daripada 313 orang pelajar-pelajar bukan

Cina, manakala responden temu bual pula adalah 10 orang pensyarah dan guru BC. Semua responden soal selidik dipilih secara rawak dari lima buah universiti awam tempatan, antaranya termasuk Universiti Malaya (UM), Universiti Putra Malaysia (UPM), Universiti Teknologi MARA (UiTM) Shah Alam, Universiti Malaysia Kelantan (UMK) dan Universiti Malaysia Sabah (UMS). Didapati bahawa kebanyakan responden soal selidik merupakan pelajar Melayu (Lihat Jadual 1). Kelima-lima universiti tersebut menawarkan kursus BC (bahasa Mandarin) kepada pelajar-pelajar bukan Cina yang tidak mempunyai pengetahuan asas tentang BC.

Jadual 1: Latar belakang etnik responden

Etnik	Jumlah (orang)	Peratusan (%)
Melayu	173	55.27
India	77	24.60
Kadazan	20	6.39
Iban	15	4.79
Lain-lain	28	8.95
Jumlah Keseluruhan	313	100

Daripada 313 orang responden yang mewakili sampel kajian ini, terdapat 80 orang daripada mereka merupakan pelajar tahun 1, 146 orang pelajar tahun 2, 39 orang pelajar tahun 3, 47 orang pelajar tahun 4, dan seorang pelajar tahun 5. Dari segi jantina pula, 87 orang (27.8%) responden berjantina lelaki, manakala 226 orang (72.2%) merupakan pelajar perempuan. Umur mereka adalah antara 20 hingga 30 tahun. Mereka tidak mempunyai sebarang pengetahuan asas tentang BC dan mempelajari BC sebagai B2 selepas memasuki universiti.

Bagi responden temu bual pula, mereka merupakan pensyarah dan guru BC yang mempunyai sekurang-kurangnya dua tahun pengalaman mengajar BC sebagai B2 kepada kelas yang bercampuran etnik di IPTA Malaysia.

Dapatan Kajian

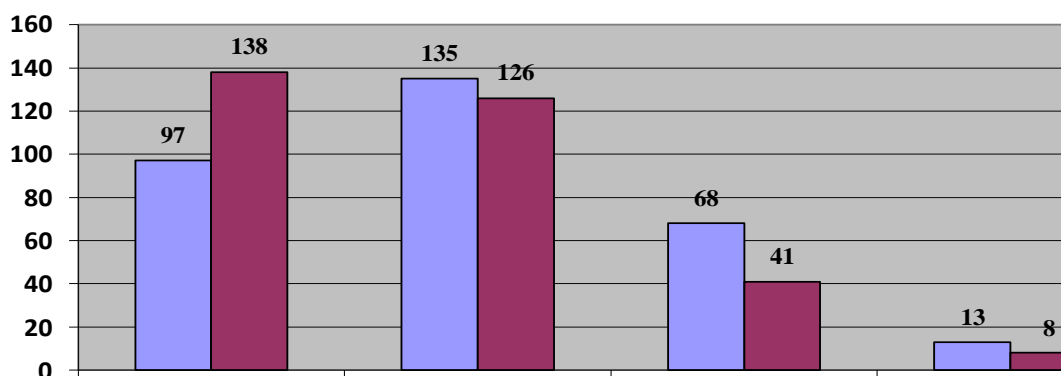
Sesetengah kelas BC sebagai B2 di IPTA Malaysia terdiri daripada pelajar-pelajar yang berlainan etnik. Justeru, kaedah-kaedah pengajaran dan pembelajaran termasuk penilaian yang sesuai perlu digunakan agar membolehkan pelajar-pelajar berinteraksi dengan pelajar-pelajar etnik lain di dalam atau luar kelas BC. Sebanyak 10 jenis kaedah telah dikenal pasti.

Kaedah 1: Berkomunikasi dengan Pelajar Cina

Tujuan utama pengajaran B2 adalah untuk melatih pelajar-pelajar yang mempelajari B2 agar berkemampuan untuk menggunakan B2 dengan tepat dan sesuai dalam suasana berkomunikasi yang tertentu (Zhang & Zhu, 1999). Dalam proses mempelajari sesuatu bahasa sebagai B2, pelajar mesti melibatkan diri dengan aktif dalam aktiviti berkomunikasi dengan orang lain dengan menggunakan bahasa yang dipelajari itu.

Sebaliknya, pelajar tidak akan menguasai B2 dengan baik sekiranya mempelajari bahasa berkenaan secara berseorangan tanpa berkomunikasi dengan orang lain (Liu, 2002). Oleh sebab pelajar-pelajar di universiti telah melepasi peringkat pemerolehan bahasa, mereka tidak dapat memperoleh bahasa dengan mudah. Sebaliknya mereka perlu mempelajari BC melalui kaedah komunikasi, aplikasi dan latihan.

Menurut lapan orang responden guru, ayat-ayat BC yang ringkas diajar kepada pelajar-pelajar bukan Cina dalam kelas BC. Demi membolehkan pelajar-pelajar bukan Cina menguasai BC dengan lebih baik dan cepat, mereka kerap menggalakkan pelajar-pelajar supaya bertutur dalam BC dengan penutur-penutur natif BC, seperti pelajar-pelajar Cina dari universiti, fakulti atau asrama yang sama dengan mereka.

Rajah 1: Perbandingan interaksi pelajar sebelum dan selepas belajar bahasa Cina

Sebagaimana data yang ditunjukkan dalam Rajah 1, sebelum mempelajari BC sebagai B2, hanya 97 orang (30.99%) responden kerap berkomunikasi dengan pelajar-pelajar etnik lain. Sebaliknya, terdapat seramai 68 orang (21.73%) responden tidak pernah berkomunikasi dengan pelajar-pelajar yang berlainan bangsa. Namun, selepas mempelajari BC, jumlah pelajar bukan Cina yang berkomunikasi secara kerap dengan pelajar-pelajar kaum lain, khususnya pelajar Cina telah bertambah sehingga menjadi 138 orang, atau 44.09%.

Jadual 2: Cara interaksi antara responden dengan pelajar-pelajar etnik lain

Cara Komunikasi	Bersemuka	Facebook, msn, bilik sembang dan emel	Telefon bimbit (sms)
Jumlah (Orang)	92	35	58

Cara interaksi antara responden dengan pelajar-pelajar etnik lain biasanya dalam bentuk perbualan bersemuka. Berdasarkan Jadual 2, didapati bahawa 92 orang pelajar bukan Cina cenderung berkomunikasi secara bersemuka. Secara tidak langsung, komunikasi sebegini membolehkan pelajar-pelajar bukan Cina menguasai BC dengan lebih cepat kerana mereka boleh mengesan kesilapan bahasa mereka melalui pertuturan dengan pelajar-pelajar Cina. Tambahan pula, interaksi bersemuka juga mengeratkan hubungan antara pelajar-pelajar pelbagai etnik. Namun begitu, cara-cara lain juga ada digunakan. Sebanyak 35 orang responden cenderung berkomunikasi dengan pelajar-pelajar etnik lain

melalui *facebook*, *msn*, bilik sembang dan emel. Sebanyak 58 orang pula biasa berkomunikasi melalui telefon bimbit dengan menghantar mesej dalam BC. Adalah disarankan supaya kepelbagaian cara interaksi diteruskan dan dijadikan sebagai satu amalan dalam proses pembelajaran.

Kaedah 2: Memperkenalkan Budaya Cina Kepada Pelajar Bukan Cina

Biasanya, dua kaedah pengajaran bahasa digunakan dalam kelas BC, iaitu pengajaran bahasa tulen dan pengajaran yang memperkenalkan budaya. Kaedah pengajaran bahasa tabii hanya mementingkan pengajaran sebutan, leksikal, tatabahasa dan struktur ayat BC. Kaedah pengajaran budaya pula mementingkan pengenalan budaya Cina kepada pelajar-pelajar yang mempunyai latar belakang budaya yang berlainan. Pertembungan budaya membolehkan pelajar-pelajar bukan Cina lebih faham akan budaya dan pemikiran kaum Cina dalam proses pembelajaran BC sebagai B2 (Li, 2006). Oleh yang demikian, kedua-dua kaedah pengajaran tersebut perlu diintegrasikan dan dilaksanakan secara serentak dalam kelas BC.

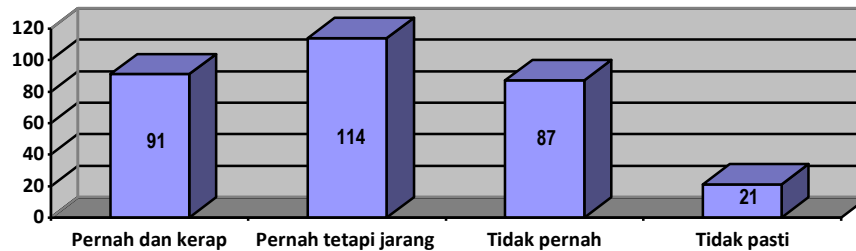
Lima orang responden guru menyatakan bahawa penyampaian budaya Cina adalah penting untuk membolehkan etnik lain memahami budaya Cina. Pengajar BC boleh memperkenalkan hari perayaan, agama, cara makan, pakaian dan kesenian etnik Cina semasa mengajar topik-topik tertentu dalam kelas BC. Misalnya, semasa mengajar topik perayaan, pengajar memperkenalkan asal-usul dan cara menyambut Perayaan “Chap Goh Meh”, Perayaan “Qing Ming”, Perayaan “Duan Wu” dan Perayaan Kuih Bulan kepada pelajar-pelajar bukan Cina. Selain itu, semasa mengajar peribahasa dan simpulan BC, pengajar BC juga boleh memperkenalkan pemikiran dan falsafah Cina kepada pelajar-pelajar Melayu, India dan bumiputera lain.

Perbezaan budaya dan adat resam merupakan salah satu faktor penghalang kepada pergaulan pelajar-pelajar yang berlainan etnik di universiti (Mohd Rizal & Thay, 2010). Sekiranya pelajar-pelajar bukan Cina faham akan budaya Cina, maka salah sangka akan dapat dikurangkan. Hal ini membolehkan pelajar-pelajar bukan Cina bergaul dan berinteraksi dengan kaum Cina agar dapat mempertingkatkan penguasaan BC. Justeru, pengajaran berunsur budaya Cina dalam kelas BC bukan sahaja boleh mencapai objektif pengajaran bahasa, bahkan dapat menjalin persefahaman antara etnik.

Kaedah 3: Main Peranan

Kaedah main peranan (*role-play*) biasanya tidak digunakan dalam kursus yang mementingkan teori dan amali. Sebaliknya, kaedah ini digunakan secara umum dalam kelas bahasa. Kaedah main peranan adalah penting untuk membantu pelajar-pelajar menguasai bahasa kedua/asing dengan cepat. Semasa aktiviti ini dijalankan, pelajar-pelajar dikehendaki supaya bertutur atau berlakon mengikut watak masing-masing dengan pelajar-pelajar lain berdasarkan teks perbualan BC yang disediakan (Cui & Yang, 2002; Zhao, 2006). Aktiviti lakonan dapat membina keupayaan psikolinguistik pelajar dari segi sikap, personaliti dan motivasi pelajar terhadap bahasa yang dipelajari (Azani Ismail, Azman & Mat Taib, 2012).

Seramai tujuh orang responden guru bersetuju dengan kepentingan main peranan dalam mewujudkan interaksi antara pelajar-pelajar berbilang kaum. Dalam kelas BC yang mempunyai pelajar-pelajar yang berbilang etnik, mereka dibahagikan ke dalam beberapa kumpulan yang merangkumi berlainan etnik pada sesi main peranan. Sebelum berlakon, pelajar-pelajar perlu berbincang dalam kumpulan yang ditentukan. Dalam proses persediaan aktiviti, pelajar-pelajar berpeluang untuk berinteraksi dengan pelajar-pelajar etnik lain.

Rajah 2: Kekerapan responden berinteraksi dengan pelajar etnik lain dalam proses persediaan main peranan

Berdasarkan Rajah 2, didapati bahawa 205 orang (65.49%) responden pernah berinteraksi dengan pelajar-pelajar etnik lain dalam proses persediaan aktiviti main peranan dan persembahan dalam kelas BC. Seramai 91 orang (29.07%) daripadanya berinteraksi secara kerap, manakala 114 orang (36.42%) pula kurang kerap. Terdapat 87 orang (27.79%) responden tidak pernah berinteraksi langsung dengan pelajar-pelajar etnik lain kerana kekurangan pelajar etnik lain di dalam kelas mereka.

Kaedah 4: Duduk di Sebelah Pelajar Etnik Lain dan Bertutur dalam Bahasa Cina

Kedudukan dalam kelas turut mempengaruhi interaksi antara etnik. Terdapat enam orang responden guru menggunakan kaedah ini dan sentiasa menggalakkan pelajar-pelajar duduk bersebelahan dengan pelbagai etnik di dalam kelas BC dan bertutur dalam BC.

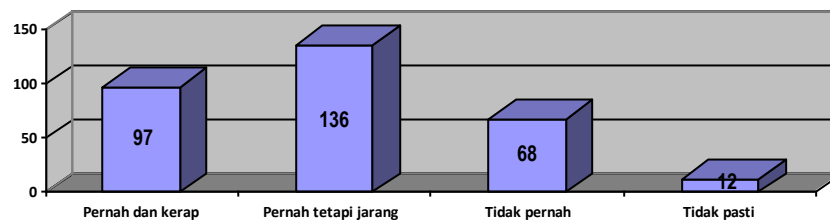
Dalam kelas BC, pelajar-pelajar bukan Cina digalakkan agar sentiasa bertutur dalam BC dengan pelajar-pelajar lain. Sekiranya pelajar Melayu duduk di sebelah pelajar Melayu, atau pelajar India duduk di sisi pelajar India, mereka akan cenderung memilih bahasa ibunda masing-masing untuk bertutur. Sebaliknya, sekiranya pelajar-pelajar duduk di sebelah pelajar etnik lain, maka mereka akan kurang dipengaruhi oleh tabiat bahasa ibunda tetapi lebih memilih BC untuk berkomunikasi.

Sebahagian besar responden, iaitu seramai 221 orang (70.61%) pernah duduk bersebelahan dengan pelajar-pelajar etnik lain dalam kelas BC. Antaranya 86 orang kerap berbahasa Cina. Kaedah duduk bersebelahan ini bukan sahaja boleh meningkatkan kekerapan mereka bertutur dalam BC, malahan mampu memperbanyakkan peluang berinteraksi dengan etnik yang berlainan. Sebaliknya, sebahagian kecil responden (75 orang atau 23.96%) tidak pernah duduk bersama dan berinteraksi dengan pelajar-pelajar yang berlainan keturunan dalam kelas BC. Ini disebabkan sesetengah daripada mereka berasa segan untuk duduk di sebelah pelajar-pelajar etnik lain.

Kaedah 5: Tugas Individu

Tugas individu merupakan salah satu kaedah pengajaran dan pembelajaran yang membantu pelajar-pelajar bukan Cina menguasai BC dengan berkesan. Menurut pensyarah dan guru BC, tugas individu yang diberikan termasuk membina ayat, membentuk teks perbualan atau menulis karangan pendek dalam BC.

Menurut tiga orang responden guru, salah satu tugas individu yang diberikan adalah membuat rakaman. Pelajar-pelajar bukan Cina dikehendaki untuk bertutur dalam BC dengan pelajar-pelajar Cina selama 10 hingga 15 minit. Perbualan mereka perlu dirakamkan dan kemudiannya dimainkan dalam kelas BC. Guru BC akan membetulkan kesilapan yang dilakukan oleh pelajar dalam perbualan. Kaedah ini bukan sahaja membolehkan pelajar-pelajar bukan Cina menguasai sebutan, perkataan, frasa, klausa, tatabahasa dan struktur ayat BC dengan lebih cepat dan berkesan, tetapi juga memberi peluang kepada mereka untuk berinteraksi dengan pelajar-pelajar Cina.

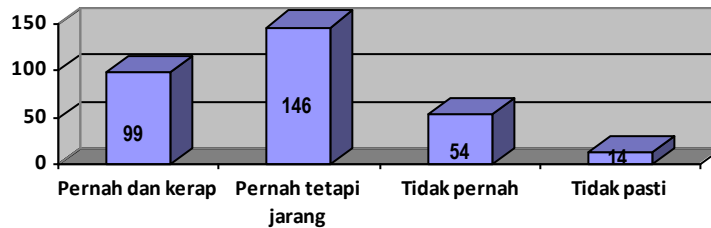
Rajah 3: Kekerapan responden berinteraksi dengan pelajar etnik lain semasa membuat tugas individu

Demi menghasilkan tugas individu yang berkualiti, terdapat 233 orang (74.44%) responden pernah berbincang, bertanya atau meminta bantuan daripada pelajar-pelajar etnik lain, khususnya pelajar-pelajar Cina di fakulti atau asrama yang sama. Antaranya, 97 orang (30.99%) responden kerap berinteraksi dengan pelajar-pelajar etnik lain kerana tugas individu (rujuk Rajah 3). Didapati bahawa sebahagian kecil, iaitu 68 orang (21.73%) responden tidak pernah berkomunikasi dengan pelajar-pelajar etnik lain dalam proses membuat tugas individu. Interaksi antara etnik hendaklah diteruskan meskipun keperluan tugas atau jam kredit pembelajaran telah tercapai.

Kaedah 6: Tugas Kumpulan

Aktiviti atau tugas kumpulan merupakan salah satu kaedah pembelajaran yang tidak kurang penting dalam kelas bahasa, khususnya bahasa kedua dan bahasa asing (Zhang, 2006). Tugas kumpulan juga dapat membantu untuk mengeratkan hubungan antara etnik. Enam orang responden guru memaklumkan bahawa biasanya tugas kumpulan akan diberikan dalam kelas BC. Tugas kumpulan tersebut berlaku dalam dua bentuk, iaitu tugas bertulis dan tugas bertutur. Contoh tugas bertulis dalam kumpulan termasuk menulis karangan atau teks perbualan dalam BC mengikut topik tertentu. Tugas bertutur pula adalah seperti merakamkan perbualan dalam BC dengan melibatkan semua ahli kumpulan.

Dalam kaedah ini, pelajar-pelajar dibahagikan kepada kumpulan kecil yang terdiri daripada etnik yang berlainan. Tugas yang diberi memerlukan mereka bertukar-tukar pandangan dan menyelesaikan masalah sebelum membentangkan tugas tersebut. Disebabkan perbincangan diperlukan, pelajar-pelajar berpeluang untuk berinteraksi dengan etnik lain.

Rajah 4: Kekerapan responden berinteraksi dengan pelajar etnik lain semasa membuat tugas kumpulan

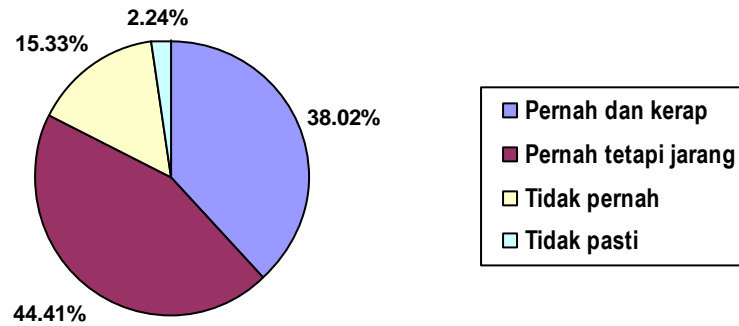
Berdasarkan Rajah 4, didapati bahawa seramai 245 orang (78.27%) responden pernah berinteraksi dengan pelajar-pelajar yang berlainan etnik dalam proses menyediakan tugas kumpulan. Antaranya, 99 orang (31.63%) berinteraksi secara kerap, manakala 146 orang (46.64%) pula kurang kerap. Didapati bahawa tugas kumpulan lebih berkesan dalam mewujudkan interaksi antara etnik sekiranya dibandingkan dengan tugas individu.

Kaedah 7: Ujian Lisan

Ujian lisan biasanya digunakan untuk menguji kemahiran membaca, mendengar dan bertutur bagi pelajar-pelajar yang mempelajari BC sebagai B2. Kaedah-kaedah ujian lisan termasuk membaca petikan, soal jawab, bertutur dengan berpandukan gambar dan berbincang berdasarkan topik. Ujian lisan selalunya diadakan sekurang-kurangnya sekali setiap semester bagi kelas BC.

Kaedah ujian lisan digunakan oleh lima orang responden guru untuk menggalakkan interaksi antara pelajar-pelajar yang berbilang kaum. Salah satu bentuk ujian lisan merupakan perbualan berpasangan. Pelajar diaturnya untuk berpasangan untuk tujuan lisan dengan pelajar etnik lain. Misalnya, pelajar Melayu berpasangan dengan pelajar Iban, atau pelajar India berpasangan dengan pelajar Kadazan.

Sebelum ujian lisan dijalankan, pelajar perlu membuat persediaan dengan rakan pasangan. Dalam proses persediaan ujian lisan, pelajar-pelajar diperlukan untuk berinteraksi dengan pelajar etnik lain. Namun, kaedah ini hanya boleh digunakan dalam sesebuah kelas BC yang terdiri daripada pelajar-pelajar pelbagai etnik. Selain itu, pelajar-pelajar bukan Cina juga digalakkan agar berlatih dan bertutur dalam BC dengan pelajar-pelajar Cina di sekitar mereka yang merupakan penutur natif BC. Hal ini bukan sahaja membantu mereka untuk memperoleh keputusan yang memuaskan dalam ujian lisan, tetapi juga membolehkan mereka berkenalan dengan pelajar-pelajar Cina secara lebih mendalam.

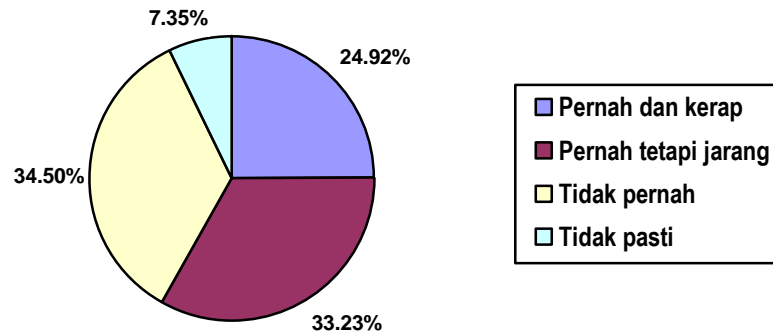
Rajah 5: Kekerapan responden berinteraksi dengan pelajar etnik lain dalam proses persediaan ujian lisan

Berdasarkan Rajah 5, sebahagian besar daripada responden, iaitu seramai 258 orang (82.43%) pernah berinteraksi dengan pelajar-pelajar etnik lain, khususnya pelajar Cina dalam proses persediaan ujian lisan BC. Antaranya 119 orang (38.02%) responden berinteraksi secara kerap. Sebaliknya, hanya 48 (15.33%) orang tidak pernah berinteraksi dengan pelajar-pelajar etnik lain semasa membuat persediaan untuk ujian lisan. Interaksi dengan pelajar kaum lain yang sebegini perlu dijadikan sebagai kebiasaan dalam kehidupan harian dan bukan setakat bertujuan untuk memperoleh markah yang tinggi dalam ujian lisan sahaja.

Kaedah 8: Aktiviti Permainan Bahasa

Pelajar-pelajar sering bergaul dengan lebih rapat semasa aktiviti diadakan di dalam kelas. Melalui aktiviti, semangat kerjasama dan persefahaman dapat dipupuk (Abdul Rahim & Siti Norashikin, 2010). Aktiviti permainan bahasa bukan sahaja membolehkan pelajar-pelajar menguasai BC dengan lebih cepat dan berkesan, malahan menjadikan suasana dalam kelas BC lebih ceria (Zeng, 2006; Lau, Ng & Lee, 2011).

Terdapat empat orang responden guru sahaja yang bersetuju dengan kepentingan aktiviti permainan bahasa dalam mewujudkan interaksi antara pelajar-pelajar yang berlainan etnik. Sebelum aktiviti permainan bahasa dijalankan, pelajar-pelajar dibahagikan ke dalam beberapa kumpulan. Setiap kumpulan sebaik-baiknya terdiri daripada etnik yang berlainan. Contoh permainan bahasa termasuk pertandingan menyusun kad-kad tulisan BC yang berselerak sehingga menjadi ayat BC yang lengkap dan tepat, atau membina ayat BC berdasarkan gambar dan perbuatan guru. Kumpulan yang dapat menyusun kad tulisan dan membina ayat dengan paling cepat dan tepat dikira menang. Semasa pertandingan tersebut dijalankan, semangat kekitaan dan bertolak ansur diperlukan kerana pelajar-pelajar perlu berbincang dan bersatu padu untuk menyusun kad-kad tulisan dan membina ayat dalam masa yang singkat. Aktiviti ini turut mewujudkan peluang interaksi kepada pelajar.

Rajah 6: Kekerapan responden berinteraksi dengan pelajar etnik lain dalam aktiviti permainan bahasa

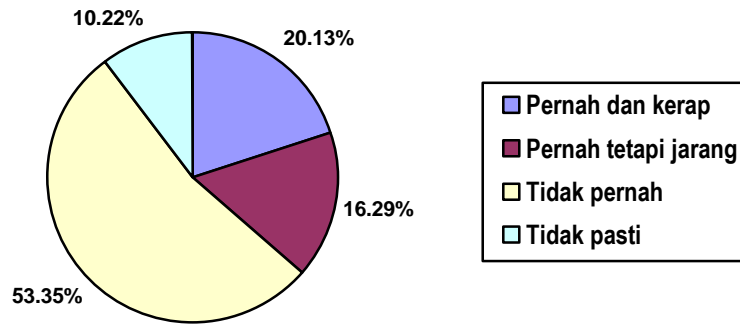
Rajah 6 menunjukkan bahawa lebih daripada separuh responden, iaitu seramai 182 orang (58.15%) responden pernah berkomunikasi dengan pelajar-pelajar yang berlainan etnik dan agama dalam aktiviti permainan bahasa dalam kelas BC. Antaranya seramai 78 orang (24.92%) responden kerap berinteraksi. Namun begitu, terdapat juga 108 orang (34.5%) yang tidak pernah berinteraksi dengan pelajar-pelajar etnik lain dalam aktiviti permainan bahasa. Hal ini berlaku kerana mereka tidak berpeluang untuk bersempukan dengan pelajar-pelajar etnik lain. Faktor lain adalah aktiviti tersebut tidak dijalankan di dalam kelas BC mereka.

Kaedah 9: Sistem Pembimbing-Dibimbing

Lima orang responden guru menunjukkan bahawa sistem pembimbing-dibimbing (*mentor-mentee*) dapat memupuk sifat tolong-menolong dan menggalakkan pelajar-pelajar untuk berinteraksi.

Dalam sistem ini, pelajar yang mempelajari BC tahap pertama perlu mendapatkan pelajar BC di tahap dua atau tiga sebagai pembimbing. Menurut responden guru, sekiranya terdapat pelajar-pelajar pelbagai etnik yang mempelajari BC di sesebuah IPTA, maka pelajar pembimbing dan yang dibimbing dapat diaturkan supaya terdiri daripada etnik yang berlainan. Misalnya, pembimbing merupakan pelajar Melayu, manakala yang dibimbing adalah pelajar India.

Selain itu, pelajar-pelajar bukan Cina yang mempelajari BC juga boleh mencari pelajar-pelajar Cina dalam kampus yang fasih dalam BC untuk menjadi pembimbing mereka. "Pelajar yang dibimbing digalakkan agar sentiasa berinteraksi dan menyuarakan masalah yang dihadapi kepada pelajar pembimbing, manakala pembimbing cuba membantu untuk menyelesaikan masalah yang dikemukakan. Kaedah ini bukan sahaja meringankan beban guru BC, bahkan berfungsi untuk meningkatkan kemahiran BC pelajar dan memperbanyak peluang interaksi antara etnik."

Rajah 7: Kekerapan responden berinteraksi dengan pelajar etnik lain dalam sistem pembimbing-dibimbing

Akan tetapi, didapati bahawa kebanyakan kelas BC tidak mengadakan sistem pembimbing-dibimbing. Seseengah pembimbing dan yang dibimbing terdiri daripada etnik yang sama. Berdasarkan Rajah 7, hanya 114 orang (36.42%) responden pernah berinteraksi dengan pembimbing atau pelajar dibimbing yang berlainan etnik. Sebaliknya, lebih daripada separuh, iaitu seramai 167 orang (53.35%) responden tidak pernah berbuat sedemikian. Dicadangkan agar sistem pembimbing-dibimbing dilaksanakan di dalam kelas-kelas BC di IPTA Malaysia, dan mewajibkan interaksi antara kedua-dua pihak.

Kaedah 10: Aktiviti di Luar Kelas

Berdasarkan input responden, didapati bahawa beberapa aktiviti di luar kelas BC berupaya untuk merapatkan hubungan antara pelajar-pelajar berlainan kaum. Misalnya pelajar-pelajar bukan Cina mendengar atau menyanyi lagu BC di karaoke atau menonton wayang BC bersama-sama pelajar-pelajar Cina. Kaedah mendengar dan menonton yang bersepadu dengan hiburan ini bukan sahaja dapat membantu pelajar-pelajar bukan Cina menguasai BC dengan lebih mudah, cepat dan menyeronokkan, tetapi juga memberi peluang kepada mereka untuk berinteraksi dengan etnik lain. Tambahan pula, terdapat juga responden yang menyatakan bahawa mereka cenderung bersedia untuk peperiksaan kursus BC bersama pelajar-pelajar etnik lain dalam kumpulan belajar, iaitu perbincangan dalam kumpulan belajar turut mewujudkan interaksi.

Tiga orang responden guru menunjukkan bahawa aktiviti-aktiviti yang menyalurkan budaya Cina seperti Malam Kebudayaan Cina, Pesta Angpau dan Pesta Tanglung yang diadakan di universiti-universiti awam tempatan wajar melibatkan pelajar-pelajar etnik lain, khususnya pelajar-pelajar bukan Cina yang mempelajari BC sebagai B2. "Mereka boleh mengambil bahagian dalam persembahan tarian, nyanyian atau lakonan yang menggunakan BC. Dengan ini, mereka dapat berinteraksi dengan pelajar-pelajar Cina dan menguasai BC dengan lebih berkesan. Hubungan erat antara etnik juga dapat terjalin."

Menurut 17 orang responden dari Universiti Malaya, lawatan sambil belajar ke universiti-universiti di negara China juga memanfaatkan usaha merapatkan hubungan antara pelajar-pelajar berbilang kaum. Lawatan sebegini melibatkan pelajar-pelajar yang berlainan etnik. Dalam tempoh beberapa minggu di negara China, pelajar-pelajar akan

mengingat, menghadiri kursus dan ceramah serta melawat ke tempat-tempat bersejarah bersama-sama. Dengan hidup bersama sepanjang masa, pelajar-pelajar yang berlainan etnik berasa saling bergantung dan ini turut memperbanyak peluang interaksi mereka.

Kesimpulan dan Cadangan

Berdasarkan maklum balas daripada 313 orang responden, secara umumnya 194 orang (61.98%) daripada mereka mengakui bahawa hubungan mereka dengan pelajar-pelajar etnik lain telah bertambah rapat selepas mempelajari BC sebagai B2. Dalam kebanyakan aktiviti pengajaran dan pembelajaran yang dibincangkan, didapati bahawa kebanyakan pelajar-pelajar bukan Cina pernah berinteraksi dengan pelajar-pelajar yang berlainan etnik di sekitar mereka. Hal ini sekali lagi membuktikan bahawa pengajaran dan pembelajaran BC sebagai B2 memang dapat menggalakkan interaksi antara pelajar-pelajar pelbagai etnik.

Aktiviti-aktiviti pengajaran dan pembelajaran di dalam kelas, iaitu pelajar duduk di sebelah pelajar kaum lain dan bertutur dalam BC, main peranan dan aktiviti permainan bahasa membolehkan pelajar-pelajar yang berbilang kaum berinteraksi. Selain itu, tugas individu dan kumpulan serta kaedah penilaian khasnya ujian lisan juga memberi peluang kepada pelajar-pelajar untuk berkomunikasi dengan pelajar yang berlainan bangsa. Selain aktiviti-aktiviti dalam kelas tersebut, aktiviti-aktiviti di luar kelas seperti pelajar bukan Cina menonton wayang BC dan menyanyi lagu BC bersama dengan pelajar Cina serta lawatan sambil belajar ke negara China juga mempergiatkan interaksi berbilang etnik.

Hasil analisis data menunjukkan bahawa kebanyakan responden lebih lazim berinteraksi dengan pelajar-pelajar yang berlainan etnik melalui kaedah persediaan ujian lisan dan tugas kumpulan sekiranya dibandingkan dengan kaedah-kaedah pembelajaran yang lain. Manakala kebanyakan responden guru lebih biasa menggunakan kaedah main peranan, tugas kumpulan serta menggalakkan pelajar-pelajar duduk bersebelahan dengan pelajar-pelajar kaum lain dan berkomunikasi dalam BC agar menggalakkan interaksi antara etnik.

Walau bagaimanapun, maklum balas responden menunjukkan bahawa sesetengah kaedah pengajaran dan pembelajaran seperti kuiz, perbahasan, forum dan sistem pembimbing-dibimbing kurang berjaya menggalakkan interaksi antara pelajar-pelajar pelbagai kaum dalam kelas BC. Hal ini disebabkan bukan semua kelas BC menjalankan aktiviti-aktiviti berkenaan.

Justeru, pensyarah dan guru bahasa disarankan supaya jangan membatasi pengajaran setakat aspek sebutan, leksikal, tatabahasa dan struktur ayat sesuatu bahasa dalam kelas B2. Demi kepentingan gagasan negara, adalah wajar supaya menggunakan kaedah-kaedah pengajaran dan penilaian yang lebih bermanfaat untuk menggalakkan interaksi antara pelajar-pelajar pelbagai etnik yang mengikuti kursus bahasa. Hal ini bukan sahaja boleh menceriakan suasana pembelajaran, tetapi juga boleh memupuk semangat kekitaan dan perpaduan antara pelajar-pelajar berbilang kaum.

Dengan ini, kursus universiti dapat membantu untuk menyatupadukan pelajar-pelajar berbilang kaum di IPTA tanpa memerlukan usaha dan kos tambahan. Perpaduan dalam masyarakat pelbagai etnik dapat dipupuk di universiti selaras dengan usaha mencapai matlamat gagasan “1Malaysia”. Selain kajian di universiti, kaedah-kaedah pengajaran dan pembelajaran bahasa di sekolah rendah dan sekolah menengah di Malaysia juga wajar diteliti. Usaha-usaha ini adalah penting kerana semangat perpaduan dan kekitaan patut dipupuk sejak kecil lagi.

Penghargaan

Setinggi-tinggi penghargaan ditujukan kepada semua pensyarah, guru bahasa dan pelajar IPTA yang sudi memberi bantuan dan menjadi responden penyelidikan ini. Terima kasih juga diucapkan kepada Profesor Dr. Cheng Xiongyong, Cik Lau Su Ee, Cik Chin Siao Mei, Puan Ooi Bee Lee dan Puan Lim Zu Ying yang memberi kerjasama dan bantuan.

Catatan Hujung

Responden boleh memilih lebih daripada sejenis cara komunikasi.

Rujukan

- Abdul Rahim Hamdan & Siti Norashikin Moin. (2010). Tahap perpaduan pelajar pelbagai kaum dalam mata pelajaran Kemahiran Hidup Bersepadu (KHB). (Atas talian) Muat turun 5 Januari 2012, dari [http://eprints.utm.my/10727/1/Tahap Perpaduan Pelajar Pelbagai Kaum Dalam Mata Pelajaran Kemahiran Hidup Bersepadu.pdf](http://eprints.utm.my/10727/1/Tahap_Perpaduan_Pelajar_Pelbagai_Kaum_Dalam_Mata_Pelajaran_Kemahiran_Hidup_Bersepadu.pdf)
- Ang, L. H. (2010). What do students think of Chinese language as a foreign language: A case study at University Putra Malaysia. Dlm Mohd Azidan Abdul Jabar, Lim, S. N., Yamato, E., Chong, F. H., Roslina Mamat, Hajimaming, P., Machart. R., Lim, C. B. (pnyt.), *My language your language*, (pp. 24-37). Serdang: Penerbit Universiti Putra Malaysia.
- Azani Ismail Yaakub, Azman Che Mat & Mat Taib Pa. (2012). Membina kemahiran pertuturan menerusi aktiviti lakonan dalam pengajaran bahasa Arab. *GEMA Online™ Journal of Language Studies*, 12(1), 325-337.
- Chia, O. P. (2002). *Ni weishenme pa?*. Kuala Lumpur: Mentor Publishing Sdn Bhd.
- Cui, Y. H., & Yang, J. Z. (2002). *Hanyu ketang jiaoxue jiqiao*. Beijing: Beijing Yuyan Daxue Chubanshe.
- Jiang, K. X. (2006). Tan duiwai Hanyu jiaoxue de jiben jiaoxue yuanze. *Journal of Heilongjiang College of Education*, 2, 67-69.

- Johnson, D. W., Johnson, R. T., & Holubec, E. J. (1990). *Circle of learning. Cooperation in the classroom (3rd ed.)*. Edina, Minnesota: Interaction Book Company.
- Lau, S. K., Ng, L. L., & Lee, H. L. (2011). *Malai xuesheng wu zhong Hanyu juxing yuxu pianwu fenxi ji yuxu jiaoxuefa*. Kertas kerja dibentangkan dalam Conference on Chinese Language Learning and Teaching in the Digital Age. Hong Kong: The Hong Kong Institute of Education.
- Lessard-Clouston, M. (1997). Language learning strategies: An overview for L2 teachers. *The Internet TESL Journal*, 3(12). (Atas talian) Muat turun 30 Disember 2011, dari <http://iteslj.org/Articles/Lessard-Clouston-Strategy.html>
- Li, Y. F. (2006). Shi lun Waihan jiaoxue zhong de wenhua jiaoxue. Dlm Wang, D. C. (pnyt.), *Duiwai Hanyu luncong diwu ji*, (pp. 262-269). Shanghai: Xuelin Chubanshe.
- Liu, X. (2002). *Hanyu zuowei dier yuyan jiaoxue jianlun*. Beijing: Beijing Yuyan Wenhua Daxue Chubanshe.
- Mohd Rizal Md Said & Thay, C. Y. (2010). Tahap hubungan etnik: Kajian di kalangan pelajar yang mengikuti kursus sarjana muda teknologi serta pendidikan (kemahiran hidup), sesi pengajian 2007-2008, semester 2 di Universiti Teknologi Malaysia, Skudai. (Atas talian) Muat turun 28 Disember 2011, dari http://eprints.utm.my/11181/1/Tahap_Hubungan_Etnik.pdf
- Ng, L. L., & Sappathy, S. M. (2011). L2 Vocabulary acquisition: The impact of negotiated interaction. *GEMA Online™ Journal of Language Studies*, 11(2), 5-20.
- Oxford, R. L., & Crookall, D. (1989). Research on language learning strategies: Methods, findings and instructional issues. *Modern Language Journal*, 73(4), 404-419.
- Raja Nor Safinas Raja Harun. (2009). Understanding learners' participation in an ESL classroom: A sociocultural perspective. *English Language Journal*, 3, 9-26.
- Sakurai, T. (2006). Effect on multicultural interaction on international students. (Atas talian) Muat turun 30 Mac 2012, dari http://www.isana.org.au/files/200629161014_multiculturalinteraction.pdf
- Ting, C. P. (1987). *Hubungan ras dan etnik: Suatu pengantar*. Kuala Lumpur: Pustaka Dimensi.
- Ward, C., Bochner, S., & Furnham, A. (2001). *The psychology of culture shock. (2nd ed.)*. Hove, UK: Routledge.
- Zeng, J. (2006). The use of games on second language acquisition and teaching. *Journal of HuBei Adult Education Institute*, 12(2), 61-62.

Zhang, G. Y., & Zhu, Y. F. (1999). *Waiyu jiaoyu yuyanxue*. Nanning: Guangxi Jiaoyu Chubanshe.

Zhang, S. Y. (2006). Renwuxing jiaoxue moshi de lilun fazhan jiben yuanze ji shishi tiaojian. Dlm Wang, D. C. (pnyt.), *Duiwai Hanyu luncong diwu ji*, (hlm. 270-278). Shanghai: Xuelin Chubanshe.

Zhao, J. M. (2006). *Hanyu keyi zheyang jiao - Yuyan jineng pian*. Beijing: Shangwu Yinshuguan.

Penulis

Lau Su Kia (M.MLS) adalah guru bahasa Cina di Jabatan Bahasa-bahasa Malaysia dan Linguistik Terapan, Fakulti Bahasa dan Linguistik, Universiti Malaya. Merupakan pelajar Ph.D sekarang. Bidang penyelidikannya termasuk sosiolinguistik, kajian leksis dan pengajaran bahasa Cina sebagai bahasa kedua.

Ang Lay Hoon (Ph.D) adalah pensyarah kanan bagi program Sarjana Muda Bahasa Cina dan program siswazah di Jabatan Bahasa Asing, Fakulti Bahasa Moden dan Komunikasi, Universiti Putra Malaysia. Bidang kajian termasuk linguistik Cina, sosiolinguistik, pembelajaran bahasa kedua dan penterjemahan BM-BI-BC.

Soon Chiow Thai (M.Ling) adalah pensyarah yang mengajar bahasa Cina sebagai bahasa kedua di Pusat Penataran Ilmu dan Bahasa, Universiti Malaysia Sabah. Bidang penyelidikannya termasuk kajian pemindahan leksis serta pengajaran dan pembelajaran bahasa Cina sebagai bahasa kedua.

Law Seng Boon adalah pelajar Ijazah Sarjana Muda mengkhusus dalam bahasa Cina di Jabatan Bahasa-bahasa Malaysia dan Linguistik Terapan, Fakulti Bahasa dan Linguistik, Universiti Malaya. Pernah menjadi pembantu penyelidik dalam tempoh pengajiannya.

Wong Ngan Ling (Ph.D) adalah pensyarah kanan di Jabatan Bahasa-bahasa Asia dan Eropah, Fakulti Bahasa dan Linguistik, Universiti Malaya. Bidang penyelidikannya termasuk komunikasi tanpa ungkapan antara masyarakat Jepun, British dan Malaysia, komunikasi antara budaya serta bahasa dan budaya Jepun.